

चाणक्य मंडल परिवार

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक CMPT000

BOOKLET No.

प्रश्नपुस्तिका

Paper 4

वेळ : 1 (एक) तास

एकूण प्रश्न : 50

एकूण गुण : 100

सूचना

- (1) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे न विसरता नमूद करावा.
- (2) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 50 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. असा तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.
- (3) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनात बॉलपेनने लिहावा.
- (4) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे.
- (5) ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.
- (6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.
- (7) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत.
- (8) प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच “उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची दिलेल्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक चुकीच्या उत्तरांसाठी एक चतुर्थांश गुण वजा करण्यात येतील”.
- (9) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे.

परीक्षा-क्रमांक

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

चाणक्य मंडल परिवार

1) राष्ट्रीय आणीबाणीच्या संदर्भात खालीलपैकी कोणती तरतूद 44 वी घटनादुरुस्ती कायद्याद्वारे करण्यात आलेली आहे?

अ) जर संसदेच्या कोणत्याही सभागृहाने आणीबाणीच्या घोषणेला विरोध करणारा अथवा आणीबाणी चालू ठेवण्यास विरोध करणारा ठराव कोणत्याही वेळी मंजूर केला तर राष्ट्रपतींना आणीबाणीसंबंधी तशी घोषणा करणे आवश्यक आहे.

ब) कॅबिनेटच्या लेखी शिफारशीशिवाय राष्ट्रपती राष्ट्रीय आणीबाणी घोषित करू शकत नाहीत.

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त अ

2) फक्त ब

3) दोन्ही अ व ब

4) दोन्ही अ व ब नाही

Which of the following provisions regarding national emergency is made by the 44th Amendment Act?

a) If at any time any House of Parliament passes a resolution opposing the declaration of emergency or the continuance of emergency, the President is required to declare the same in relation to emergency.

b) The President cannot declare a national emergency without the written recommendation of the Cabinet.

Alternative Answers :

1) a only

2) b only

3) Both a and b

4) Neither a nor b

2) आणीबाणी संदर्भात खालील दिलेली विधाने विचारात घ्या आणि योग्य विधान/ने निवडा.

अ) आणीबाणी मान्य करणारा ठराव फक्त लोकसभेने संमत करणे आवश्यक आहे.

ब) आणीबाणीस मान्यता न देणारा ठराव लोकसभा व राज्यसभा दोहोनीही संमत करणे आवश्यक आहे.

पर्यायी उत्तरे:

1) अ योग्य

2) ब योग्य

3) दोन्ही अ व ब योग्य

4) दोन्ही अ व ब अयोग्य

Consider the following statements regarding emergency and select the correct statement/s.

a) A resolution recognizing emergency needs to be passed only by the Lok Sabha.

b) A resolution disallowing emergency must be passed by both the Lok Sabha and the Rajya Sabha.

Alternative Answers:

1) a is correct

2) b is correct

3) Both a and b are correct

4) Both a and b are incorrect

3) खालीलपैकी कोणत्या राज्यामध्ये सर्वात जास्त वेळा राष्ट्रपती राजवट लागू करण्यात आली आहे?

1) पंजाब	2) उत्तरप्रदेश
3) मणिपूर	4) जम्मू काश्मीर

Which of the following states has imposed President's rule most times?

1) Punjab	2) Uttar Pradesh
3) Manipur	4) Jammu Kashmir

4) खालीलपैकी कोणत्या व्यक्तींनी राज्यघटनेतील आणीबाणीच्या तरतुदींचे समर्थन केले होते?

अ) टी. टी. कृष्णामाचारी	ब) एच. एन. कुंझरू
क) सर अल्लादी कृष्णस्वामी अय्यर	ड) महावीर त्यागी

पर्यायी उत्तरे -

1) फक्त अ व क	2) फक्त ब व क
3) दोन्ही क व ड	4) अ, ब आणि ड

Which of the following persons supported the emergency provisions in the constitution?

a) T. T. Krishnamachari	b) H. N. Kunzru
c) Sir Alladi Krishnaswamy ayyar	d) Mahavir Tyagi

Alternative Answers -

1) a and c only	2) b and c only
3) Both c and d	4) A, b and d

5) आर्थिक आणीबाणीविषयी खालीलपैकी कोणते विधान योग्य नाही?

- 1) संसदेची मान्यता मिळाल्यानंतर आणीबाणी अनिश्चित काळासाठी लागू असते.
- 2) आर्थिक आणीबाणी लागू केल्याची घोषणा केल्यानंतर एक महिन्याच्या आत संसदेच्या दोन्ही गृहांनी मान्यता दिली पाहिजे.
- 3) आर्थिक आणीबाणी रद्द करण्यासाठी राष्ट्रपतीला संसदेच्या परवानगीची आवश्यकता नसते.
- 4) आर्थिक आणीबाणी घोषित करण्याचा ठराव संसदेच्या दोन्ही गृहात फक्त साध्या बहुमताने संमत होऊ शकतो.

Which of the following statements about financial emergency is not correct?

- 1) Emergency is applicable indefinitely after approval by Parliament.
- 2) Both Houses of Parliament must approve the imposition of financial emergency within one month after it is declared.
- 3) The President does not need the permission of the Parliament to lift the financial emergency.
- 4) A resolution to declare financial emergency can be passed only by a simple majority in both houses of Parliament.

- 6) भारतीय राज्यघटनेत आणीबाणीच्या काळात मूलभूत अधिकारांचे निलंबन करण्याचे तत्त्व खालीलपैकी कोणत्या देशाच्या राज्यघटनेतून घेतले गेले आहे?

1) दक्षिण आफ्रिका	2) आयर्लंड
3) जर्मनी	4) सोव्हिएत युनियन

The principle of suspension of fundamental rights during emergency in the Indian constitution is derived from the constitution of which of the following countries?

1) South Africa	2) Ireland
3) Germany	4) Soviet Union

- 7) पुढील विधाने विचारात घ्या.

अ) मूलभूत हक्क परिवर्तनीय असतात.

ब) राष्ट्रीय आणीबाणीच्या वेळी काही मूलभूत हक्क निलंबित होतात.

क) राष्ट्रीय आणीबाणीचे मूलभूत हक्कावर होणारे परिणाम कलम 358 व कलम 359 मध्ये दिलेले आहेत. योग्य विधान/ने निवडा.

1) फक्त अ व ब	2) फक्त ब व क
3) फक्त अ व क	4) सर्व बरोबर

Consider the following statements of

a) Fundamental rights are permanent.

b) Some fundamental rights can be suspended during the operation of national emergency.

c) The effect of national emergency on fundamental rights is provided in Article 358 and Article 359.

Choose the correct statement/s.

1) a and b only	2) b and c only
3) a and c only	4) All are correct

- 8) खालील विधाने विचारात घ्या आणि योग्य पर्याय निवडा.

अ) राष्ट्रीय आणीबाणीमध्ये कलम 359 नुसार मूलभूत हक्क निलंबित होतात आणि त्याची अंमबजावणीही निलंबित होत नाही.

ब) कलम 358 हा कलम 20 आणि 21 द्वारे प्रदान केलेल्या अधिकारांशिवाय इतर मूलभूत अधिकारांच्या निलंबनाशी संबंधित आहे.

1) फक्त अ	2) फक्त ब
3) दोन्ही अ व ब	4) दोन्ही अ व ब नाही

Consider the following statements and choose the correct option.

a) Fundamental rights under Article 359 are suspended during National Emergency and its enforcement is not suspended.

b) Article 358 deals with suspension of fundamental rights other than those conferred by Articles 20 and 21.

1) a only	2) b only
3) Both a and b	4) Neither a nor b

9) पुढील विधाने विचारात घ्या.

अ) राष्ट्रीय आणीबाणीला न्यायालयात आव्हान देता येऊ शकते असा निर्णय सर्वोच्च न्यायालयाने वामनराव खटल्यात दिला आहे.

ब) संसदेच्या एक दशांश सदस्यांनी आणीबाणी रद्द करण्याविषयी लेखी प्रस्ताव राष्ट्रपतींना दिल्यास 14 दिवसांच्या आत लोकसभेची विशिष्ट बैठक बोलाविण्यात येते.

क) राष्ट्रीय आणीबाणीच्या काळात राज्य सरकारे निलंबित केली जातात.

ड) 42 व्या घटनादुरुस्ती नुसार कार्यकारी व कायदेविषयक अशा दोन्ही प्रकारचे परिणाम फक्त ज्या राज्यात आणीबाणी लागू आहे त्या राज्यासोबतच इतर राज्यावर सुद्धा होतात.

योग्य विधाने ओळखा.

1) फक्त क व ड

2) फक्त अ व ड

3) फक्त ब, अ व ड

4) फक्त ब व ड

Consider the following statements.

a) The Supreme Court has ruled in the Vamanrao case that national emergency can be challenged in court.

b) If one-tenth of the members of the Parliament submit a written proposal to the President for the lifting of Emergency a special meeting of the Lok Sabha is called within 14 days.

c) State governments are suspended during national emergency.

d) According to the 42nd Amendment, both executive and legislative effects extend not only to the state in which emergency is in force but also to other states.

Identify the correct statements.

1) c and d only

2) a and d only

3) b, a and d only

4) b and d only

10) राष्ट्रपती राजवटीविषयी खालीलपैकी योग्य विधान/ने कोणते/ती ?

अ) कलम 365 नुसार घोषित केलेल्या आणीबाणीला घटनात्मक आणीबाणी असे म्हणतात.

ब) राष्ट्रपती राजवट राज्यात कमाल 3 वर्षांपर्यंतच वाढवली जाऊ शकते.

क) राष्ट्रपती राजवट रद्द करण्याच्या घोषणेसाठी संसदेच्या मान्यतेची आवश्यकता नसते.

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त अ व ब

2) फक्त अ व क

3) फक्त ब व क

4) वरीलपैकी सर्व

Which of the following is/are the correct statement about the President's rule?

a) An emergency declared under Article 365 is called a constitutional emergency.

b) President's rule can be extended to a maximum of 3 years in the state.

c) Proclamation of abolition of President's rule does not require approval of Parliament.

Alternative Answers:

1) a and b only

2) a and c only

3) b and c only

4) All of the above

11) खालील विधाने लक्षात घ्या व योग्य विधान/ने ओळखा?

- अ) राष्ट्रपती राजवट किंवा आर्थिक आणीबाणीच्या काळात मूलभूत हक्कांवर बंधने घातली जाऊ शकतात.
 ब) आर्थिक आणीबाणीच्या काळात राज्य विधिमंडळाने संमत केलीली अर्थविधेयके किंवा इतर विधेयके राष्ट्रपतीच्या विचारार्थ राखून ठेवली जातात.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त अ योग्य
 2) फक्त ब योग्य
 3) दोन्ही योग्य
 4) दोन्ही अयोग्य

Note the following statements and identify the correct statement/s?

- a) Restrictions on fundamental rights may be imposed during the President's rule or financial emergency.
 b) Finance Bills or other Bills passed by the State Legislature during times of financial emergency are reserved for consideration of the President.

Alternative Answers:

- 1) Only a is correct
 2) Only b is correct
 3) Both correct
 4) Both incorrect

12) खालील दिलेल्या व्यक्तीनुसार आणीबाणीविषयी केलेल्या मतासंबंधित योग्य जोडी/ड्या ओळखा.

- अ) एच. व्ही. कामत - प्रतिगामी व न्हास करणारे प्रकरण
 ब) सर अल्लादी कृष्णस्वामी अय्यर - घटनेचा श्वास
 क) एच. एन. कुंझरू - राज्याच्या आर्थिक स्वायत्तेला धोका

- 1) फक्त अ व ब
 2) फक्त ब व क
 3) फक्त अ व क
 4) सर्व बरोबर

Identify the correct pair/s regarding the opinions expressed about emergency by the given person below.

- A) H. V. Kamath - Regressive and degrading matter
 b) Sir Alladi Krishnaswamy Iyer - Breath of the constitution
 C) H. N. Kunzru - Threat to the economic autonomy of the state
 1) a and b only
 2) b and c only
 3) a and c only
 4) All are correct

- 13) खालील कोणत्या खटल्यात राष्ट्रपती राजवटी संदर्भात न्यायालयाने राष्ट्रपतींची घोषणा अवैध व रद्द ठरविली तर बरखास्त केलेले राज्य सरकार पुनःस्थापित करण्याचा आणि विसर्जित किंवा निलंबित केलेली राज्य विधानसभा पुनर्जीवित करण्याचा न्यायालयाला अधिकार आहे असे म्हटले आहे.

1) केशवानंद भारती खटला	2) बोम्मई खटला
3) मिनर्वा मिल खटला	4) गोलखनाथ खटला

In which of the following cases it has been held that in the context of President's rule, if the Court declares the proclamation of the President to be invalid and void, the Court has the power to restore the dissolved State Government and to revive the dissolved or suspended State Assembly.

1) Kesavananda Bharati case	2) Bommai case
3) The Minerva Mill case	4) Golaknath case

- 14) राष्ट्रपती राजवटीविषयी खालील विधाने विचारात घ्या आणि योग्य विधान/ने निवडा.
 अ) राष्ट्रपती राजवट लागू झाल्यानंतर राज्यपाल मुखमंत्र्याच्या अध्यक्षतेखालील मंत्रिमंडळ बरखास्त करतो.
 ब) राष्ट्रपती राजवट लागू झाल्यानंतर राष्ट्रपती राज्य विधानसभेची विधेयके व राज्य अर्थसंकल्प संमत करतात.

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त अ योग्य	2) फक्त ब योग्य
3) दोन्ही योग्य	4) दोन्ही अयोग्य

Consider the following statements about the President's rule and select the correct statement/s.

- a) After the imposition of President's rule, the Governor dismisses the Cabinet headed by the Chief Minister.
 b) After the imposition of President's Rule, the President approves the bills of the State Legislature and the State Budget.

Alternative Answers:

1) Only a is correct	2) Only b is correct
3) Both correct	4) Both incorrect

- 15) 1975 मध्ये घोषित करण्यात आलेल्या आणीबाणी संदर्भात आणीबाणी घोषित करण्यामागच्या परिस्थितीची चौकशी करण्यासाठी कोणत्या आयोगाची स्थापना करण्यात आली होती?

1) कूपर आयोग	2) शाह आयोग
3) बक्षी आयोग	4) राजनारायण आयोग

Which commission was set up to inquire into the circumstances behind the declaration of emergency regarding the emergency declared in 1975.

1) Cooper Commission	2) Shah Commission
3) Bakshi Commission	4) Rajnarayan Commission

16) कलम 22, अटक व स्थानबद्धता यांपासून संरक्षण देते. याबद्दल खालील विधाने लक्षात घ्या व योग्य विधान/ने निवडा.

अ) दंडात्मक स्थानबद्धतेविषयीचे अधिकार परदेशी व्यक्तींना लागू नाहीत.

ब) 44 व्या घटनादुरुस्तीनुसार स्थानबद्धतेचा कालावधी सल्लागार समितीचा सल्ला न घेता 2 महिन्यांवरून 3 महिन्यांपर्यंत वाढविण्यात आला.

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त अ योग्य

2) फक्त ब योग्य

3) दोन्ही योग्य

4) दोन्ही अयोग्य

Section 22 provides protection against arrest and detention. Note the following statements about this and select the correct statement/s.

a) The powers of penal detention do not apply to foreigners.

b) As per the 44th Amendment the period of detention was extended from 2 months to 3 months without consulting the Advisory Committee.

Alternative Answers:

1) Only a is correct

2) Only b is correct

3) Both correct

4) Both incorrect

17) मूलभूत हक्कांसंबंधी खालील दिलेली विधाने विचारात घ्या आणि योग्य विधान/ने निवडा.

अ) व्यक्तीच्या सरकार ऐवजी कायद्याचे सरकार स्थापन करणे हे मूलभूत हक्कांचे उद्दिष्ट आहे.

ब) राज्यांच्या कृतिविरुद्ध असलेल्या हक्कांचे खाजगी व्यक्तीकडून उल्लंघन होते त्यावेळी घटनात्मक उपाययोजने ऐवजी फक्त सामान्य कायदेशीर उपाययोजना उपलब्ध असते.

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त अ योग्य

2) फक्त ब योग्य

3) दोन्ही योग्य

4) दोन्ही अयोग्य

Consider the following given statements regarding Fundamental Rights and select the correct statement/s.

A) Fundamental rights aim to establish a government of law rather than a government of individuals.

b) In case of violation by a private individual of rights against acts of the State, only common law remedies are available instead of constitutional remedies.

Alternative Answers:

1) Only a is correct

2) Only b is correct

3) Both correct

4) Both incorrect

18) खालीलपैकी कोणत्या कलमाअन्वये संसद सशस्त्र दल, पोलिस दल, गुप्तवार्ता विभाग व संबंधित विभागातील सदस्यांचे मूलभूत हक्क मर्यादित किंवा रद्द करू शकते?

1) कलम 35	2) कलम 34
3) कलम 33	4) कलम 32 अ

Under which of the following sections the Parliament can limit or abrogate the fundamental rights of the members of the armed forces, police forces, intelligence services and related departments?

1) Section 35	2) Section 34
3) Article 33	4) Article 32 a

19) राज्यघटनेतील खालील कोणती कलमे मूलभूत हक्कांची व्याप्ती मर्यादित करतात?

अ) कलम 31 अ	
ब) कलम 31 क	
क) कलम 31 ब	
1) फक्त अ व ब	2) फक्त ब व क
3) फक्त अ व क	4) वरीलपैकी सर्व

Which of the following articles of the Constitution limit the scope of fundamental rights?

a) Section 31 a	
b) Section 31 c	
c) Section 31 b	
1) a and b only	2) b and c only
3) a and c only	4) All of the above

20) राज्यघटनेतील कलम 12 मध्ये नमूद असलेल्या राज्य या संज्ञेत खालीलपैकी कशाचा समावेश होतो?

- अ) सर्वोच्च व उच्च न्यायालये वगळता इतर न्यायालये
 ब) राज्याच्या वतीने कार्य करणारी खासगी संस्था
 क) वैधानिक व अवैधानिक प्रधिकरणे
 पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त अ व ब	2) फक्त ब व क
3) फक्त अ व क	4) वरीलपैकी सर्व

The term State as mentioned in Article 12 of the Constitution includes which of the following?

- a) Courts other than the Supreme and High Courts
 b) A private organization acting on behalf of the state
 c) Statutory and non-statutory authorities

Alternative Answers:

1) a and b only	2) b and c only
3) a and c only	4) All of the above

21) खालील विधाने वाचून अचूक पर्याय निवडा.

- अ) बंदी प्रत्यक्षीकरण प्राधिकार सर्वोच्च न्यायालय केवळ शासनाला उद्देशून काढू शकते.
 ब) कलम 226 नुसार उच्च न्यायालय रिट्स अधिकारांचा वापर करणे नाकारू शकते.
 पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त अ योग्य
 2) फक्त ब योग्य
 3) दोन्ही योग्य
 4) दोन्ही अयोग्य

Read the following statements and choose the correct option.

- a) Power of prohibition can be exercised by the Supreme Court only with reference to the Govt.
 b) High Court can refuse exercise of writs powers under Article 226.

Alternative Answers:

- 1) Only a is correct
 2) Only b is correct
 3) Both correct
 4) Both incorrect

22) खालील विधाने विचारात घ्या व योग्य विधान/ने निवडा?

- अ) पहिल्या घटनादुरुस्ती कायद्याने कलम 31B चा समावेश करण्यात आला.
 ब) कलम 31B नुसार मार्गदर्शक तत्वातील कलम 39B आणि 39C ला संरक्षण प्रदान करण्यात आले आहे.
 क) कलम 31B ची व्याप्ती कलम 31A पेक्षा मोठी आहे.

- 1) अ व ब योग्य
 2) ब व क योग्य
 3) अ व क योग्य
 4) वरीलपैकी सर्व योग्य

Consider the following statements and select the correct statement/s?

- a) Article 31B was inserted by the First Amendment Act.
 b) Section 39B and 39C of the Directive principles are protected by Section 31B.
 c) Scope of Section 31B is wider than Section 31A.

- 1) a and b are correct
 2) b and c are correct
 3) a and c are correct
 4) All of the above are correct

23) खालीलपैकी कोणते आदेश कायदेमंडळ, खासगी व्यक्ती किंवा संस्था यांच्याविरुद्ध दिले जात नाहीत?

- अ) प्रतिषेध
 ब) परमादेश
 क) उत्प्रेक्षण
 ड) अधिकार पृच्छा

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त अ व ब
 2) फक्त ब व क
 3) फक्त अ व क
 4) फक्त ब व ड

Which of the following orders is not issued against a legislature, private person or institution?

- a) Prohibition
 ब) Mandamus
 c) Certiorari
 ड) Quo-warranto

Alternative Answers:

- 1) a and b only
 2) b and c only
 3) a and c only
 4) b and d only

- 24) राज्यघटनेतील कलम 30 संबंधी खालील विधाने विचारात घ्या व योग्य विधान/ने निवडा?
- अ) कलम 30 मध्ये असलेले संरक्षण बहुसंख्यांकासाठी सुद्धा उपलब्ध आहे.
 ब) कलम 30 मध्ये अल्पसंख्याकांच्या मुलांना त्यांच्या भाषेमध्ये शिक्षण मिळण्याचा अधिकाराचा समावेश होतो.

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त अ योग्य	2) फक्त ब योग्य
3) दोन्ही योग्य	4) दोन्ही अयोग्य

Consider the following statements regarding Article 30 of the Constitution and select the correct statement/s?

- a) The protection contained in Article 30 is also available to the majority.
 b) Article 30 includes the right of minority children to receive education in their own language.

Alternative Answers:

1) Only a is correct	2) Only b is correct
3) Both correct	4) Both incorrect

- 25) खालील विधाने विचारात घ्या व योग्य विधान/ने असलेला पर्याय निवडा.
- अ) लष्करी कायदा लागू असताना मूलभूत हक्कांचे उल्लंघन होते या कारणावरून संसदेने केलेल्या संरक्षण कायद्याला न्यायालयात आव्हान देता येते.

ब) भारतात लष्करी कायद्याची संकल्पना अमेरिकन साधारण कायद्यातून घेण्यात आली आहे.

1) अ योग्य	2) ब योग्य
3) दोन्ही योग्य	4) दोन्ही अयोग्य

Consider the following statements and choose the option which has the correct statement/s.

- a) A defense law made by Parliament can be challenged in court on the ground that fundamental rights are violated when martial law is in force.
 b) The concept of military law in India is derived from American common law.

1) a is correct	2) b is correct
3) Both correct	4) Both incorrect

26) मालमत्तेच्या हक्कासंदर्भात खालीलपैकी कोणत्या घटनादुरुस्त्या संबंधित आहेत?

- अ) पहिली
क) पंचविसावी
इ) बेचाळीसावी
पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त अ, क, ब व ड
2) फक्त ब, क, ड व इ
3) फक्त अ, क, ब व इ
4) वरीलपैकी सर्व

Which of the following constitutional amendments are related to property rights?

- a) First
b) Seventh
c) Twenty-fifth
d) Fortieth
e) forty two

Alternative Answers:

- 1) Only a, c, b and d
2) Only b, c, d and etc
3) a, c, b and e only
4) All of the above

27) खालील विधाने विचारात घ्या व योग्य विधान/ने असलेला पर्याय निवडा.

- अ) 44 व्या घटनादुरुस्ती नुसार कलम 31 हे मालमत्तेचा हक्क असलेले कलम काढून टाकण्यात आले.
ब) मालमत्तेचा हक्क हा कायदेशीर हक्क नाही.

- 1) अ योग्य
2) ब योग्य
3) दोन्ही योग्य
4) दोन्ही अयोग्य

Consider the following statements and choose the option which has the correct statement/s.

- A) By the 44th Amendment Article 31 was deleted as the right to property clause.
b) Right to property is not a legal right.

- 1) a is correct
2) b is correct
3) Both correct
4) Both incorrect

28) खालीलपैकी कोणते कलम धार्मिक तसेच भाषिक अल्पसंख्याक आणि इतर घटकांसाठी सुद्धा उपलब्ध आहे?

- 1) कलम 30
2) कलम 29
3) कलम 28
4) कलम 31

Which of the following article is also available for religious as well as linguistic minorities and other groups?

- 1) Article 30
2) Article 29
3) Article 28
4) Article 31

29) खालील विधाने विचारात घ्या.

- अ) कलम 25 ने व्यक्तीच्या तसेच धार्मिक संप्रदाय व घटक यांच्या हक्कांची हमी दिली आहे.
 ब) कलम 25 अनुसार स्वेच्छेने धर्म परिवर्तनाचा हक्क आहे.
 क) कलम 25 ने दिलेल्या हक्कावर सार्वजनिक सुव्यवस्था, नैतिकता, आरोग्य आणि मूलभूत हक्कांच्या इतर तरतूद यांच्या मर्यादा आहेत.
 ड) धार्मिक स्वातंत्र्याचे हक्क नागरिक नसलेल्या व्यक्तींना उपलब्ध आहेत.
 वरीलपैकी कोणती विधाने योग्य आहेत?

- 1) ड आणि क
 2) अ आणि ब फक्त
 3) अ, ब आणि ड
 4) ब आणि क फक्त

Consider the following statements.

- a) Article 25 guarantees the rights of individuals as well as religious sects and entities.
 b) Right to voluntary conversion under Article 25.
 c) The right conferred by Article 25 is limited by public order, morality, health and other provisions of fundamental rights.
 d) The right to religious freedom is available to non-citizens.

Which of the above statements are correct?

- 1) d and c
 2) a and b only
 3) a, b and d
 4) b and c only

30) खालीलपैकी अचूक विधान/ने कोणते/ती?

- अ) राज्यघटनेतील कलम 23 मधील तरतुदीनुसार सक्ती या शब्दामध्ये केवळ शारीरिक आणि कायदेशीर सक्तीचा समावेश होत नसून आर्थिक पार्श्वभूमीमुळे तयार होणाऱ्या सक्तीचा सुद्धा समावेश होतो.
 ब) मानवी व्यापार व सक्तीने श्रम यास प्रतिबंध घालण्यासाठी संसदेने अनैतिक व्यापार (प्रतिबंधक) कायदा 1954 संमत केला होता.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त अ
 2) फक्त ब
 3) दोन्हीही योग्य
 4) दोन्हीही अयोग्य

Which of the following is/are the correct statement?

- a) As per the provisions of Article 23 of the Constitution, the word coercion does not only include physical and legal coercion but also coercion arising out of economic background.
 b) Parliament passed the Unlawful Trade (Prevention) Act 1954 to prevent human trafficking and forced labor.

Alternative Answers:

- 1) a only
 2) b only
 3) Both are correct
 4) Both are incorrect

- 31) घटना कलम- 24 अन्वये खालीलपैकी कोणते/ती विधान/ने अचूक आहे/त?
- अ) या कलमानुसार 14 वर्षाखालील मुलांना काही धोकादायक कामे सोडून इतर प्रकारच्या उद्योगात व प्रक्रियात कामावर ठेवण्यास बंदी घातली नव्हती.
- ब) 14 ते 18 वयोगटातील मुलांना धोकादायक उद्योगात व प्रक्रियात कामावर ठेवण्यास प्रतिबंध केला नाही.
- 1) दोन्ही अ व ब योग्य
2) दोन्ही अ व ब अयोग्य
3) फक्त अ योग्य
4) फक्त ब योग्य
- Which of the following statement/s is/are correct under Article 24 of the Constitution?
- a) This section did not prohibit the employment of children below 14 years of age in any type of industry or process except in certain hazardous works.
- b) Employment of children between 14 and 18 years of age in hazardous industries and processes is not prohibited.
- 1) Both a and b are correct
2) Both a and b are incorrect
3) Only a is correct
4) Only b is correct

- 32) खालील विधाने विचारात घ्या आणि योग्य विधान/ने निवडा.
- अ) कलम 17 आणि कलम 23 अनुसार व्यक्तीचे शासन तसेच खासगी व्यक्तीपासून संरक्षण होते.
- ब) कलम 25 आणि कलम 29 अनुसार व्यक्तीचे शासन तसेच खासगी व्यक्तीपासून संरक्षण होत नाही.
- पर्यायी उत्तरे :
- 1) फक्त अ
2) फक्त ब
3) दोन्हीही योग्य
4) दोन्हीही अयोग्य
- Consider the following statements and select the correct statement/s.
- A) According to Article 17 and Article 23, the individual is protected from the government as well as private individuals.
- B) According to Article 25 and Article 29 the individual is not protected from the government as well as from the private individual.
- Alternative Answers:
- 1) a only
2) b only
3) Both are correct
4) Both are incorrect

- 33) खालीलपैकी कोणती जोडी बरोबर जुळत नाही.
- 1) एखाद्या धर्माच्या उत्तेजनासाठी कर देण्याचे स्वातंत्र्य- कलम 26
- 2) धार्मिक व्यवहारांच्या व्यवस्थापनाचे स्वातंत्र्य- कलम 27
- 3) धार्मिक शिक्षणात सहभागी न होण्याचे स्वातंत्र्य- कलम 28
- 4) अल्पसंख्याकांना शैक्षणिक संस्था स्थापन करण्याचा अधिकार - कलम 29
- Which one of the following pairs is correctly matched?
- 1) Freedom of manage religious affairs- Article 26
- 2) Freedom as to payment of taxes for promotion of any particular religion- Article 27
- 3) Freedom of not to participate in religious education- Article 28
- 4) Right of minorities to establish educational institutions - Section 29.

34) खालील विधाने विचारात घ्या आणि योग्य विधान/ने निवडा.

अ) राज्यघटनेच्या अनुच्छेद 19 अंतर्गत मिळणारे अधिकार कंपनी आणि निगम यांसारखे वैधानिक व्यक्ती, परकीय नागरिक, भारतात रहिवास असणारी कोणतीही व्यक्ती यांना प्राप्त आहेत.

ब) भारतीय राज्यघटना कलम 21 नुसार कोणतेही व्यक्तीचे जीवित किंवा व्यक्तिगत स्वातंत्र्य 'कायद्याच्या योग्य प्रक्रियेशिवाय' हिरावून घेतले जाणार नाही.

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त अ

2) फक्त ब

3) दोन्हीही योग्य

4) दोन्हीही अयोग्य

Consider the following statements and select the correct statement/s.

a) Rights conferred under Article 19 of the Constitution are available to legal persons like companies and corporations, foreign nationals, any person resident in India.

b) The right to life or personal liberty of any person under Article 21 of the Constitution of India shall not be deprived without due process'.

Alternative Answers:

1) a only

2) b only

3) Both are correct

4) Both are incorrect

35) जीवित आणि व्यक्ती स्वातंत्र्याच्या (अनुच्छेद-21) अधिकाराच्या व्याप्तीमध्ये ----- यांचा समावेश होतो.

अ) कीर्तीचा अधिकार

ब) माहितीचा अधिकार

क) झोप घेण्याचा अधिकार

ड) कामाचा अधिकार

इ) चांगल्या आरोग्याचा अधिकार

पर्यायी उत्तरे :

1) अ, ब, क, इ

2) अ, क, इ, ड

3) ब, क, ड, इ

4) ब, ड, इ, अ

The scope of right to life and personal liberty (Article-21) includes -----.

a) Right to fame

b) Right to information

c) Right to sleep

d) Right to work

e) Right to good health

Alternative Answers:

1) a, b, c, e

2) a, c, e, d

3) b, c, d, e

4) b, d, e, a

- 36) खालीलपैकी कोणती मार्गदर्शक तत्त्वे गांधीवादी तत्त्वे म्हणून ओळखली जातात?
 अ) राष्ट्रीय महत्त्वाची स्मारके, स्थाने व वस्तू यांचे संरक्षण करणे.
 ब) पर्यावरण सुधारणे व त्याचे रक्षण करणे
 क) कुटीर उद्योगांना प्रोत्साहन देणे.

ड) लोकशाही प्रणालीचे नियंत्रण व्यावसायिक व्यवस्थापन यांना चालना देणे.

- 1) फक्त अ आणि ब
 2) फक्त अ आणि क
 3) फक्त ब आणि क
 4) फक्त क आणि ड

Which of the following directives principles are known as Gandhian principles?

- a) Protecting monuments, places and objects of national importance.
 b) Improving and protecting the environment
 c) Promotion of cottage industries.
 d) Promoting democratic system of control professional management.
- 1) Only a and b
 2) Only a and c
 3) Only b and c
 4) Only c and d

- 37) खालीलपैकी कोणते मार्गदर्शक तत्त्व 44 व्या घटनादुरुस्तीने समाविष्ट करण्यात आलेले आहे?
 1) 39 (अ) - समान न्याय व मोफत कायदेशीर सहाय्य
 2) 43 (अ) - उद्योगधंद्यांच्या व्यवस्थापनात कामगारांचा सहभाग
 3) 38 (2) - उत्पन्नाची विषमता किमान पातळीवर आणणे
 4) 48 (अ) - पर्यावरणाचे संरक्षण संवर्धन आणि वने व वन्य जीवांचे रक्षण

Which of the following directive principles is added by the 44th amendment?

- 1) 39 (a) - Equal justice and free Legal aid
 2) 43 (a) - Participation of workers in the management of industries
 3) 38 (2) - Minimize the inequalities in income.
 4) 48 (a) - To protect and improve the environment and to safeguard forests and wildlife

- 38) खालीलपैकी योग्य जोड्या ओळखा.
 अ) कलम 43 - सहकारी पातळीवर कुटिरोद्योगाला चालना देणे.
 ब) कलम 43 (ब) - औद्योगिक व्यवस्थापनात कामगारांचा सहभाग सुनिश्चित करणे.
 क) कलम 48 - कृषी व पशुसंवर्धन
- 1) फक्त अ आणि क
 2) फक्त अ आणि ब
 3) फक्त ब आणि क
 4) वरीलपैकी सर्व

Identify the correct pairs from the following.

- a) Article 43 - Promotion of cottage industry at cooperative level
 b) Article 43 (b) - Ensuring participation of workers in industrial management
 c) Article 48 - Agriculture and Animal Husbandry
- 1) a and c only
 2) a and b only
 3) b and c only
 4) All of the above

- 39) खालीलपैकी योग्य विधान/ने ओळखा.
- अ) मार्गदर्शक तत्त्वे देशाच्या राज्यव्यवस्थेसाठी मूलभूत स्वरूपाची असल्यामुळे कायदे करताना राज्याने ही तत्त्वे विचारात घेणे हे राज्याचे कर्तव्य आहे असे कलम 38 मध्ये म्हटले आहे.
- ब) मार्गदर्शन तत्त्वे न्यायालयांना कायद्याची घटनात्मकता तपासण्यास मदत करत नाहीत.
- 1) फक्त अ
2) फक्त ब
3) अ आणि ब दोन्ही
4) वरीलपैकी एकही नाही

Identify the correct statement/s from the following.

- a) As the Directives Principles are fundamental to the country, Article 38 states that it is the duty of the State to consider these principles while making laws.
- b) Directives principles do not help courts to examine the constitutionality of legislation.
- 1) a only
2) b only
3) Both a and b
4) None of the above

- 40) मार्गदर्शक तत्त्वे आणि मूलभूत हक्क ही राज्यघटनेची सदसदविवेकबुद्धी आहे, असे कोणी म्हटले आहे?
- 1) मॉरिस जोन्स
2) ग्रनव्हील ऑस्टिन
3) पंडित नेहरू
4) पी. अलेक्झांडर

Who said that Directive Principles and Fundamental Rights are the conscience of the Constitution?

- 1) Maurice Jones
2) Grunville Austin
3) Pandit Nehru
4) P. Alexander

- 41) भारतीय राज्यघटनेच्या कलम 39 अंतर्गत पुढीलपैकी कोणत्या तरतुदींचा समावेश होतो?

- अ) उपजीविकेची पर्याप्त साधने मिळवण्याचा स्त्री-पुरुषांना समान हक्क.
- ब) भौतिक संसाधनाचे समान वितरण.
- क) स्त्री-पुरुषांना समान कामासाठी समान वेतन.
- ड) महिला व कामगार यांना कामाच्या ठिकाणी योग्य वातावरण मिळवण्याचा हक्क.
- पर्यायी उत्तरे :

- 1) अ आणि ब फक्त
2) अ, ब आणि ड फक्त
3) अ, ब आणि क फक्त
4) ब, क आणि ड फक्त

Which of the following provisions is included under Article 39 of the Constitution of India?

- a) Equal right of men and women to adequate means of livelihood.
- b) Equal distribution of physical resources
- c) Equal pay for equal work for men and women
- d) Right of women and workers to a suitable working environment

Alternative Answers:

- 1) a and b only
2) a, b and d only
3) a, b and c only
4) b, c and d only

42) जोड्या लावा.

मूलभूत हक्क

- (अ) संस्था / संघटना / सहकारी सोसायटी स्थापनेचे स्वातंत्र्य
 (ब) कायद्यापुढे समानता व कायद्याचे समान संरक्षण
 (क) भाषण व अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य
 (ड) भारतीय प्रदेशात मुक्त संचाराचे स्वातंत्र्य

मर्यादा

- (i) सर्वसाधारण जनतेचे हित
 (ii) नैतिकता
 (iii) न्यायालयाचा अवमान
 (iv) भौतिक संसाधनाचे समानतेने वितरण आणि सामूहिक हितास बाधक असे संपत्ती व उत्पादन साधनांचे केंद्रीकरण नको

पर्यायी उत्तरे :

	(अ)	(ब)	(क)	(ड)
1)	ii	iii	i	iv
2)	ii	iv	iii	i
3)	i	iv	iii	ii
4)	iv	ii	iii	i

Match the pairs.

Fundamental Right

- a) Freedom to form Union / Association / Co-op. Society
 b) Equality before law and Equal protection of law
 c) Freedom of speech and expression
 d) Freedom of movement

Reasonable Restriction

- (i) Public Interest
 (ii) Morality
 (iii) Contempt of court
 (iv) Equal distribution of material resources and prohibition of concentration of wealth and means of production to avoid common detriments.

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
1)	ii	iii	i	iv
2)	ii	iv	iii	i
3)	i	iv	iii	ii
4)	iv	ii	iii	i

43) पुढील विधाने विचारात घ्या.

(अ) साम्यवादी राष्ट्रांनी मूलभूत हक्क व मूलभूत कर्तव्य यांना समान महत्त्व दिले आहे.

(ब) कर्तव्यांचे पालन करण्यास नकार देणे अथवा त्यास अनुसरून वर्तणूक नसल्यास योग्य ती कायदेशीर शिक्षा देण्याची तरतूद संसदेने करावी, स्वर्णसिंग समितीची ही शिफारस तत्कालीन सरकारने नाकारली असली तरी काही मूलभूत कर्तव्यांच्या अंमलबजावणीसाठी कायदेशीर तरतुदी असल्याचे निरीक्षण वर्मा समितीने (१९९९) नोंदविले आहे.

(क) एखाद्या कायद्याची घटनात्मक वैधता तपासण्यासाठी सर्वोच्च न्यायालय मूलभूत कर्तव्यांचा आधार घेऊ शकते.

(ड) जपानची राज्यघटना ही नागरिकांच्या कर्तव्यांची सूची देणारी लोकशाही देशातील एकमेव घटना आहे.

पर्याय उत्तरे :

- 1) विधान अ, क आणि ड बरोबर, ब चूक
- 2) विधान अ आणि ब बरोबर, क आणि ड चूक
- 3) विधान ड बरोबर, अ, ब आणि क चूक
- 4) अ, ब, क, ड बरोबर

Consider the following

a) The Socialist countries gave equal importance to the fundamental rights and duties of the citizens.

b) Though the Swaran Singh committee's recommendation, the parliament may provide for the imposition of such penalties/ punishments as may be considered appropriate for any noncompliance with or refusal to observe any of the duties not included in the list by the parliament, yet the Varma committee (1999) found legal provisions for implementation of some of the fundamental duties.

c) The Supreme Court can refer to the fundamental duties in determining the constitutionality of any law.

d) Japanese Constitution is the only democratic constitution which contains a list of duties of citizens.

Answer Options

- 1) Only a, c and d correct, b incorrect
- 2) Only a and b correct, c and d incorrect
- 3) Only d correct, a, b and c incorrect
- 4) a, b, c, d correct

- 44) खालीलपैकी कोणत्या व्यक्तींनी मार्गदर्शक तत्वांवर टीका केली होती?
- अ) के. टी. शाह
ब) के. सी. व्हियर
क) नसीरुद्दीन
ड) आयवर जेनिंग्ज
इ) ग्रनव्हील ऑस्टिन
- पर्यायी उत्तरे :

- 1) अ, ब, क, इ
2) अ, क, ब, ड
3) ब, क, ड, इ
4) ब, ड, इ, अ

Which of the following persons criticized directives principles?

- a) K. T. Shah
b) K. C. Weir
c) Naseeruddin
d) Ivor Jennings
e) Grunville Austin

Alternative Answers:

- 1) a, b, c, e
2) a, c, b, d
3) b, c, d, e
4) b, d, e, a

- 45) खालील विधाने विचारात घ्या आणि योग्य विधान/ने निवडा.
- अ) भारतीय राज्यघटनेत मूलभूत कर्तव्ये सोव्हिएत युनियनकडून घेण्यात आली आहेत.
ब) मूलभूत कर्तव्ये नागरिकांना न्यायालयाद्वारे बंधनकारक केली जाऊ शकतात.
- पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त अ
2) फक्त ब
3) दोन्हीही योग्य
4) दोन्हीही अयोग्य

Consider the following statements and select the correct statement/s.

- a) Fundamental duties in the Indian Constitution have been taken over from the Soviet Union.
b) Fundamental duties can be imposed on citizens by courts.

Alternative Answers:

- 1) a only
2) b only
3) Both are correct
4) Both are incorrect

- 46) खालील दिलेल्या मूलभूत कर्तव्यांचा योग्य क्रम लावा.
 अ) आपल्या संमिश्र संस्कृतीचा वैभवशाली वारसा जतन करणे.
 ब) राष्ट्रीय सेवा बजावणे.
 क) मानवता, जिज्ञासू वृत्ती व सुधरणावाद विकसित करणे.
 ड) सार्वजनिक मालमत्तेचे रक्षण करणे.
 पर्यायी उत्तरे :

1) अ, ब, क, ड	2) अ, क, ब, ड
3) ब, अ, क, ड	4) ब, ड, अ, क

Arrange the fundamental duties given below in correct order.

- Preserving the glorious heritage of our composite culture
- Performing national service
- To develop humanity, inquisitiveness and reformism
- Protecting public property

Alternative Answers:

1) a, b, c, d	2) a, c, b, d
3) b, a, c, d	4) b, d, a, c

- 47) खालील दिलेली विधाने विचारात घ्या आणि योग्य विधान/ ने निवडा.
 अ) मार्गदर्शक तत्वे ही नैतिक व राजकीय बंधने आहेत.
 ब) कोणत्याही मार्गदर्शक तत्वांचे उल्लंघन करणारा कायदा घटनाबाह्य आणि अवैध आहे असे न्यायालय ठरवू शकत नाही.
 पर्यायी उत्तरे

1) अ आणि ब योग्य	2) अ योग्य
3) ब योग्य	4) दोन्ही अ आणि ब अयोग्य

Consider the statements given below and select the correct statement/s.

- Directive principles are moral and political obligations.
- A law which violates any of the Directives principles cannot be held by the court to be unconstitutional and invalid.

Alternative answers

1) a and b are correct	2) a is correct
3) b is correct	4) Both a and b are incorrect

48) "मूलभूत हक्क संकुचित करणे हा मूलभूत कर्तव्ये विहित करण्यामागील उद्देश नाही. लोक जितके आपल्या मूलभूत हक्कांबाबत जागरूक असतात तितकेच जागरूक त्यांनी आपल्या कर्तव्याबाबतही असावे" हे उद्गार खालीलपैकी कोणाचे आहेत?

1) पंडित नेहरू	2) इंदिरा गांधी
3) लालबहादूर शास्त्री	4) मोरारजी देसाई

"Abridgement of fundamental rights is not the purpose of prescribing fundamental duties. As much as people are conscious of their fundamental rights, they should be conscious of their duties" by who among the following said this?

1) Pandit Nehru	2) Indira Gandhi
3) Lal Bahadur Shastri	4) Morarji Desai

49) खालीलपैकी कोणती वैशिष्ट्ये संसदीय सरकारची वैशिष्ट्ये म्हणून ओळखली जातात?

अ) बहुमत असलेल्या पक्षाचे सरकार	ब) सामूहिक जबाबदारी
क) दुहेरी सदस्यत्व	ड) द्विगृही विधिमंडळ
- पर्यायी उत्तरे :

1) अ, ब, क	2) अ, ब, ड
3) ब, क, ड	4) वरीलपैकी सर्व

Which of the following features are known as features of parliamentary government?

a) Government of majority party	b) Collective responsibility
c) Dual membership	d) Bicameral Legislature

Alternative Answers:

1) a, b, c	2) a, b, d
3) b, c, d	4) All of the above

50) खालील दिलेली विधाने विचारात घ्या आणि योग्य विधान/ने ओळख.

अ) केंद्र आणि प्रांतीय सरकार यांच्यामध्ये अधिकाराची विभागणी आणि ताठर राज्यघटना हे संघराज्यीय प्रणालीचे वैशिष्ट्य आहे.

ब) भारतीय संघराज्य अर्ध संघराज्यीय आहे असे के. सी. व्हियर यांनी म्हटले आहे.

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त अ	2) फक्त ब
3) दोन्हीही योग्य	4) दोन्हीही अयोग्य

Consider the statements given below and identify the correct statement/s.

a) Separation of powers between the central and provincial governments and a rigid constitution are characteristic of a federal system.

b) K. C. Weir said that the Indian federal state is semi-federal.

Alternative Answers:

1) a only	2) b only
3) Both are correct	4) Both are incorrect

चाणक्य मंडल परिवार

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक CMPT000

BOOKLET No.

उत्तरपुस्तिका

वेळ : 1 (एक) तास

Polity Paper 4

एकूण प्रश्न : 50

एकूण गुण : 100

Q	A	Q	A	Q	A	Q	A	Q	A
1	2	11	2	21	3	31	1	41	3
2	4	12	2	22	3	32	3	42	2
3	3	13	2	23	3	33	4	43	4
4	3	14	4	24	2	34	4	44	2
5	2	15	2	25	4	35	1	45	1
6	3	16	1	26	4	36	4	46	3
7	4	17	3	27	1	37	3	47	1
8	4	18	3	28	2	38	1	48	2
9	4	19	4	29	1	39	2	49	1
10	3	20	2	30	1	40	2	50	3